

Arnold-Jan Scheer

Legendarische PARADIJSVOGELS

Ontmoetingen met eigzinnige, unieke, excentrieke,
creatieve, wonderlijke, kleurrijke mensen, buitenbeentjes,
profeten, vrije geesten en omdenkers

Met een inleiding door Marleen de Vries

De seksapostel

In de etalage van de winkel van de Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming op een van de Amsterdamse zijgrachten, de Blauwburgwal, liggen hulpstukken. Hier zetelt ook de oudste transgender organisatie.

Achter in het pand, onder neonlicht, spreekt een man met theatrale gebaren mensen toe. Zijn uiterlijk doet denken aan de bohemène periode van het Parijse Montmartre vóór de Eerste Wereldoorlog, La belle époque, bekend van schilderijen van de impressionist Toulouse Lautrec.

Hij heeft een sigaar tussen zijn wijs- en middelvinger en een zijden shawltje om, zwart met witte spikkels. Hij heet Freddy Lodder, is 58 en ex-dirigent van het variétéorkest van de allang verdwenen slagroom-puntentearoom Heck op het Rembrandtplein, waar ik ooit voor het eerst een variétéprogramma zag.

Voor de lokale zender Mokum TV interview ik hem, in een café. Van de weeromstuit heb ik in mijn aankondiging net zo'n pedante houding als hij:

‘Goedenavond dames en heren kijkers. Ik hoop dat de kinderen naar bed zijn, want ik heb de eer u voor te stellen aan een van de schuinste

Freddy Lodder, links, destijds dirigent van het variété-orkest van tearoom Heck op het Rembrandtplein

Amsterdammers: Freddy Lodder, de stuwende motor achter de seksuele revolutie, een man die de seks als een evangelie opgevat heeft en op niet-commerciële basis van de daken durft te schreeuwen dat er meer geneukt moet worden. Toen ik hem in een zaaltje achter een winkel met voorlichtingsboeken en condooms zag praten tegen een aantal van zijn discipelen, raakte ik zo door hem gefascineerd, dat ik de diepgang van het onderwerp even uit het oog verloor. Want Freddy Lodder is een geboren humorist. In het dagelijks leven staat hij met horloges op de markt. Ik mag van enige echte door hem georganiseerde orgieën getuige zijn.⁷

Terwijl ik dit uitspreek, draait Lodder geamuseerd langzaam zijn snorpunten op en als ik hem vraag hoe hij hier zo allemaal toe gekomen is, zegt hij:

‘Het heeft me altijd geïnteresseerd en ik ben nu 62 en nog houd ik me bezig met de ongelofelijke spanning en belangrijkheid van de seksualiteit. Ik ben er de hele dag mee bezig en ik heb elke dag wel mensen die zeggen: “Lodder, heb je nou niks anders aan je hoofd dan altijd maar dat geneuk? Van de vroege ochtend tot de avond. En al die vuile smerige taal die je uit. Ik denk dat je eigenlijk ziek bent, een patiënt. Altijd maar dat geneuk. Om stááápelgek van te worden. Er zijn zoveel andere dingen.”

“Wat dan mevrouw?”

Waarop ze zegt: “Sparen van bonnetjes van Hero of Verkade. Of Haust.”

Hij nodigt me uit voor een blootfeest.

‘Blootfeest’ staat er inderdaad op de uitnodiging. Voor het familieweekblad *Nieuwe Revu*, dat Socialisme, Seks en Sensatie op zijn omslag heeft staan, maak ik een reportage. Men dient dus de avond ontkleed door te brengen. Die eis was ook aan de verslaggever gesteld.

Aan de waterkant klinkt feestgedruis. In de duistere gracht ligt een kolossale woonschuit.

De deur staat aan, zodat ik met

Lodder, dirigent van blootfeesten

knikkende knieën reeds na licht duwen het trapje afbuitel, dat me naar de buik van het schip voert, waar meteen een pornofilm op mijn gezicht wordt geprojecteerd.

Al in de verte ontwaar ik enkele geheel ontklede personen. Eén is Lodder zelf. Met een glas tussen de voorvingers en achter de andere uitgestrekte hand aanlopend, zegt hij theaterluid articulerend: 'Aaaaah, aha, daar hebben we onze *Nieuwe Revu*-vrind.'

Hij informeert of ik progressief ben. 'Enfin, doet er ook niet toe, hoor, jongen.'

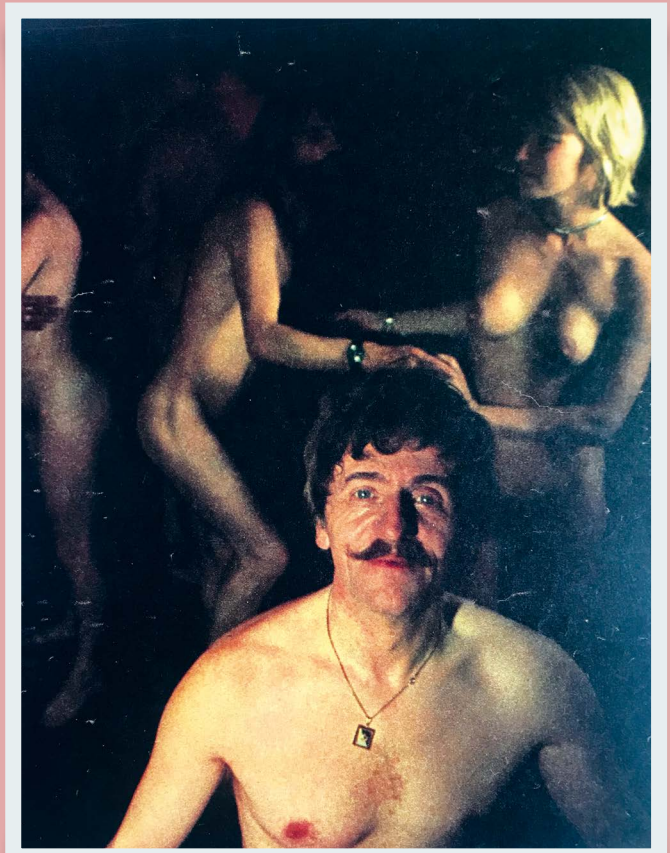
'Ja jongen, het blootdansen, het finaal blootdansen is een verrukkelijke zaak.'

Lodders uitspraak lijkt naakt nog bekakter dan zijn uiterlijk, met zijn fijnzinnige kin, trillende snorpunten en melancholieke ogen. In schril contrast daarmee doet hij alles wat God verboden heeft, gaat soms boven op een dame zitten, kust in het voorbijgaan de rug van een heer, waarbij hij iets onverstaanbaars mompelt, en spreekt voortdurend onkuise taal, maar omdat hij het over 'kat' en 'lal' heeft, is dat zeker niet storend.

'Laat de mensen niet alleen bloot zonnen of streaken of zwemmen, maar ook bloot walsen. Je hoofd op een paar onbekende borsten, je hand op een vreemde bips. Bah-haha.'

Lodder zet snel één van zijn trieste Jan Klaassengezichten op. Hij meent dat het leven zinloos is, een uitspraak waar hij vooral tijdens zijn lezingen filosofie aan de Universiteit van Amsterdam veel succes mee oogst. Achter elke clown schuilt immers een filosoof.

Willem, zijn rechterhand, rijkt me een grijze vuilniszak van de Gemeenterei-

Bloot dansen

Auteur dezes maakte zijn notities

niging aan. Als het moment dáár is, mag ik daar mijn jas, broek en ondergoed in opbergen, zodat ik de avond zorgeloos tegemoet kan zien. Er zijn mensen die zich in etappes uitkleden. Sommigen hebben een al gevulde vuilniszak naast zich op de grond staan en nemen er peinzend nog wat uit terug. Ik probeer me familieleden in een dergelijke situatie voor te stellen en ben bevreesd burens of bekenden tegen te komen. Het niveau van de aanwezigen is redelijk tot goed. Geen lichtekooien of vliegtuigkapers, maar kantoorbedienden, huisvrouwen en hier en daar een intellectueel.

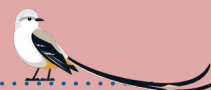
Ik kled me in één keer helemaal uit en ben nu volstrekt naakt. Het viel me mee. Het enige dat ik draag is een klein bloknot.

Er volgen honderden opzeggingen op mijn artikel. *Nieuwe Revu* is een volkomen verkeerde koers gaan varen, maar de oplage stijgt.

Negen jaar later, in 1991, blijkt Lodder opeens in Frederika te zijn veranderd; hij ontvangt me voor het tv-programma *Paradijsvogels* thuis in een burgermanswoning. Hij draagt een pruik van lang haar, een witte blouse en een uiterst kort rokje, met gouden oorbellen en rode nagellak. Hij zit nog steeds in de horloges, maar heeft er ook een goud-, zilver- en juwelierszaak bij, samen met zijn echtgenote Louise.

‘Laatst kwam daar een dame in de zaak en zei: “Mag ik u wat vragen? U hebt het maar altijd over seks en seks en seks en erotiek. Heeft u nou werkelijk niks anders aan uw hoofd, dan alleen maar erotiek?”

Ik zeg heel snel: “Nee mevrouw. Niets anders aan mijn hoofd. Alles wat we

mooi vinden, vinden we voor tachtig procent mooi omdat het erotisch gedreven is. Dus erotiek is wel mijn hele leven, dag en nacht door, maar ik heb ook geen alternatief, want het leven zelf vind ik bah.”

Ik ben heel zwartkijkend. Ik was 14 toen mijn vader me al had volgepompt met Nietzsche en Schopenhauer. Dat ik later naar Kafka ben gegaan en Camus en ik al die zwarte jongens heb opgezocht, is omdat zwarte jongens zo'n waarheid hebben.’

Hij laat zijn hoofd en stem zakken.

‘Maar als er niets meer te weten valt, dan houdt het op. Ik word zo triest als een man tegen mij zegt: “Ik ben met mijn vrouw al tien jaar bezig een heel seksueel leven op te bouwen.” Hij heft zijn handen ten hemel. ‘Want als die vrouw die klep dichtgooit, begint hij natuurlijk heel weinig hè, die stumperd. Hij ligt elke maand op z'n knieën om die 2100 gulden op te brengen.

Waarom lopen we achter een vast vrouwtje aan en kinderen en kleinkinderen? Om dat leven te vullen. Om verveling in te dekken.’

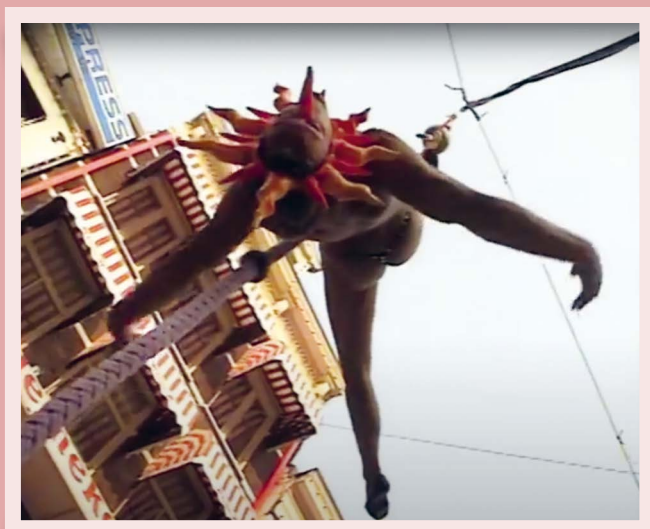
Tegen de filmploeg: ‘Als jullie niet zouden kijken, dan ga ik heel verdrietig te wee naar bed toe. Och, ik vind het heerlijk te bestaan, aandacht te hebben. Komt niet voort uit mijn alleen zijn hoor. Want ik zou in het wereldrecordboek van alleenstaanden moeten staan, omdat er aan mijn moederskant 13 zijn vergast, inclusief mijn moeder. En aan mijn vaderskant waren het er zeven.

Mijn vader is 23 jaar lang decorateur geweest bij de Stadsschouwburg, waar hij mijn moeder leerde kennen. Die is daar 26 jaar lang eerste kostuumnaaister geweest. Het waren twee kleine mensen, het waren bohémiens. Het was net *La Bohème* van Puccini, mijn vader was net Cavaradossi [uit *Tosca*, A.J.S], mijn moeder was net Mimi. Klein zwart vrouwtje, joods smoeltje.

Mijn vader en moeder hebben mij niet vervloekt als mens, maar wel de daad vervloekt. Ik heb een record aan eenzaamheid en dat is natuurlijk een ongelooflijke rijkdom, want als iemand naar je toe komt en zegt: ik voel me zo ontzettend alleen, zo vervreemd in de maatschappij, zo eenzaam, dan moet je zeggen: ik heb geen medelijden met je, want je hebt eindeloze vrijheid. Eenzaamheid betekent vrijheid en vrijheid betekent eenzaamheid.’

Nieuwe Revu 1975, *Paradijsvogels in Paradiso* 1981, *Mokum TV* 1982 en *Paradijsvogels* AVRO 1991

De naakte acrobaat

De luchtacrobaat op het Leidseplein

Na de voorstelling

Wim de Ruyter kom ik vaak tegen terwijl hij uit de trein uit Alkmaar stapt. Met een paal die hij op het Leidseplein in elkaar zet en van scheerlijnen en een klimtouw voorziet. Waarna hij zich op een string naakt uitkleedt, een zon opzet en erin klimt, zodat de mensen op de terrassen zich aan hem kunnen vergapen.

Hij is van beroep pianostemmer en in de late middag luchtacrobaat. Ook treedt hij op in Circus Paradijsvogels en in de Paradijsvogeltent op het reizend theaterfestival de Parade en in Circus Paradijsvogels in Barneveld.

Overdag in Alkmaar laat hij de kinderen in een touw, dat naast de lamp in zijn huiskamer uit het plafond hangt, acrobatische toeren maken. Of hij zet zijn stellage op het kinderspeelplaatsje in elkaar, kleedt zich uit en klimt erin.

De ouders vinden het ook geweldig. Ze vertrouwen hem, ze hebben geen bijgedachten.

Hij is de hele dag in touw.

Ouwe Hoeren aan zee

Oudejaarsdag. Bij de Albert Heijn in Zandvoort staat een oudere dame over de champagne gebogen. Ondanks haar onopvallende kleding herken ik haar onmiddellijk. Ze is een ouwe hoer, Louise. Met haar ééneiige tweelingzuster Martine runde ze een bordeel in de Koestraat.

Ik ga naast Louise staan. ‘Bent u mevrouw Fokkens?’

Ze geeft het toe.

De Ouwe Hoeren zijn heel bekend. De documentaire over hen, *Meet the Fokkens*, wordt over de hele wereld verkocht. Maar dat is nu juist het punt. Ze hebben er geen rooie cent voor gekregen, zeggen ze. Als ze

horen dat ik verslaggever ben, intensiveert het contact in de dagen erna. Ze appen vaak, soms een paar keer per dag; ze eindigen hun apps altijd met ‘mazzeltof’.

Als er wat te filmen valt, bellen ze ook. Ze nodigen me uit in hun woning in Zandvoort, die niet pluis is: een rattenhol.

Een paar maanden later vragen ze me op hun 80ste verjaardag. In een strandtent aan zee.

Ik ben de enige gast. Ze zijn felrood gekleed met knalrode laarzen aan en rode alpinopetjes op. En voor deze speciale gelegenheid dragen ze roze feestpuntmutsjes.

Ze proosten met koffiekopjes.

Martine: ‘Nou, op naar de 88 hè?’

Louise: ‘Nee, we gaan voor de 120.’

De Ouwe Hoeren op de Zeedijk

[LEES VERDER IN HET BOEK]

De Kapitein van het Narrenschip

Het *Ship of Fools* lag ergens in de Amsterdamse haven. Collega-artisten van me traden er op, in surrealistische scènes. Ik kende hen van een klein theatertje op de Zeedijk, Casablanca, waar ik als illusionist optrad. Ze hadden me over dat schip verteld.

Opeens leer ik nu eindelijk de geheimzinnige kapitein kennen, die ik al mijn hele leven zocht. Hij is de belichaming van het *Magisch Centrum Amsterdam*, zoals onze hoofdstad in de meest verlichte periode door hippies en provo's en spelende mensen werd genoemd.

Ik had hem altijd gemist, maar nu is hij definitief thuis, omdat hij terminaal ziek is. En hij woont nota bene in de meest burgerlijke buurt, gebouwd in de stijl van de 'Amsterdamse School', waar ik nota bene opgroeide, de Rivierenbuurt. Hij is terug van de reis, nadat hij en zijn schip letterlijk gestrand zijn, in Ecuador, Centraal-Amerika. De legendarische kapitein van het Schip der Dwazen.

Een dokter zei hem een paar jaar geleden dat hij nog een paar maanden te leven had. Maar nu, drieënhalf jaar later, is hij er nog, 71 jaar oud.

De kapitein woont in bij een heel goede vriendin, op een kleine bovenwoning. Hij draagt een enorme kapiteinspet en is behangen met rinkelende belletjes, zoals de Narren en de artiesten van de *Commedia dell'arte*.

'Een aantal jaren heb ik op de Middellandse Zee gevaren zonder vaarbewijs. Het enige wat ik eigenlijk wist is hoe je de motor moet starten. Toen ben ik in Sicilië in een klein haventje de hele

Het Ship of Fools. Foto Marja de Vries

August Dirks

Driekoningenlopers

De hoogbejaarde Louis en Célevie Van Landeghem uit Sint-Niklaas trekken tussen kerst en Driekoningen verkleed als de drie koningen met een ster op een stok langs de huizen en boerderijen westelijk van Antwerpen. Ze bellen aan en wensen de mensen geluk voor het nieuwe jaar, een eeuwenoude traditie. Ze zingen erbij over Kindje Jezus. Omdat niemand dat meer doet, bezoek ik hen voor het tv-programma *Paradijsvogels*. Louis en Célevie zijn de laatsten der Mohikanen.

Het hek is op slot, dus ik roep. Een kalkoen op het erf antwoordt.

‘Zijt ge van Holland?’ vraagt Louis.

We zijn namelijk te laat en waren verdwaald.

[LEES VERDER IN HET BOEK]

Louis en Célevie

De zoon van de slager

Het redactiekantoor van *Nieuwe Revu* op de Stadhouderskade in Amsterdam is een broedplaats. Het suffe kappersblaadje, de voormalige *Katholieke Illustratie*, trekt als een magneet Paradijsvogels aan. Theo van Gogh, Ischa Meijer, Willem Oltmans, Stan van Houcke, Derk Sauer, Pieter Storms (die later met de rijke zakenvrouw Nina Brink trouwt).

En van daaruit vliegen ze over de hele wereld. En weer terug naar de redactie met hun verhalen over corruptie en foute deals. Een nieuwe golf vrije geest overspoelt de stad.

Ik maak er deel van uit. Zo zie ik dat de mensen via onzichtbare draden met elkaar verbonden zijn, die weer tot over de hele wereld reiken. Amsterdam lijkt weer het Magisch Centrum uit de jaren zestig.

Op een dag stapt een jongeman bij de hoofdredacteur binnen. Hij is geheel blanco; een onbeschreven blad. In de decennia daarop zie ik hoe hij in een levend kunstwerk verandert.

Het is ook nog eens mijn schuld, want in een boek over hem, een soort biografie, vertelt hij dat hij door mij zijn eerste lijntje snoof. Waardoor hij verslaafd raakte, wat weer de oorzaak werd dat hij beschreven raakte.

Ik kan me er niet veel van herinneren, maar het staat in de 'bekenntnissen van een levende legende', opgetekend door Corrie Verkerk en uitgegeven door De Kring:

'Zijn eerste snuif coke consumeerde hij in 1973 op een feestje op de Overtoom in de woning van de toenmalige Nieuwe Revu-reporter Arnold-Jan Scheer.'

Ik herinner me slechts de schriële jongen, die door de hoofdredacteur als fotograaf aan mijn rubriek Paradijsvogels werd toegewezen.

Samen met hem reis ik naar de Veluwe, waar hij vandaan komt. Om bijzondere, aan het land verbonden mensen te bezoeken. Ik heb er zelfs een eigen kantoorje voor gekregen, waar een kaart aan de wand hangt met vlaggetjes waar ze zich bevinden.

Sommigen hebben nog nooit hun erf verlaten. Ze wonen met hun kippen en

[LEES VERDER IN HET BOEK]

Henk Schiffmacher